

De schelpencollectie van het Natuurmuseum Fryslân

Peter Koomen

Het Natuurmuseum Fryslân is een regionaal georiënteerd museum. De collecties hebben vooral betrekking op het noorden van het land, maar er is één uitzondering: de schelpencollectie. Hierin bevinden zich schelpen van de hele wereld. Deze uitzondering is vanaf het begin aanwezig geweest, waarschijnlijk

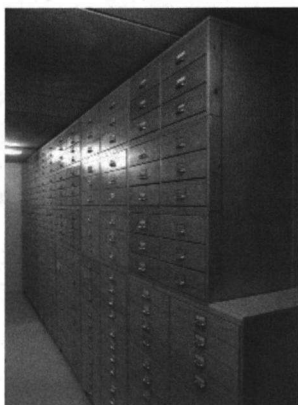
omdat tropische schelpen mooier gevonden worden dan inlandse. Nu is het streven om een referentiecollectie in stand te houden voor Noord-Nederlandse schelpenverzamelaars. Een aantal van hen is verenigd in de Schelpenwerkgroep Friesland. Leden hiervan verrichten regelmatig hand- en spandiensten bij het op orde brengen en houden van de collectie.

De schelpencollectie bevat circa 25.000 voorwerpen van ruim 2000 soorten, waarvan zo'n 20.000 exemplaren zijn geregistreerd via een computerdatabank (MS-Access). De Schelpenwerkgroep is bezig de rest te (her)

determineren. De invoer van gegevens wordt vooral door vrijwilligers gedaan. Het registratieprogramma is zodanig opgezet dat vrijwilligers niet per se deskundig hoeven te zijn op schelpengebied om gegevens toch foutloos in te kunnen voeren.

De collectie bevat naast slakkenhuizen (Gastropoda) en schelpkleppen (Bivalvia) ook bescheiden hoeveelheden olifantstandjes (Scaphopoda), keverslakken (Polyplacophora), inktvissen (Cephalopoda) en zeenaaktslakken, waarvan een aantal op alcohol. Er zijn ook enkele curiositeiten zoals lampjes en sieraden van schelpen. De

schelpen zitten voor het grootste deel gerangschikt per familie in plastic doosjes in genummerde laden. Enkele grote schelpen liggen los.

De basis voor de schelpenverzameling werd gelegd door collecties afkomstig van o.a. F. Pijst, P. Brakman, J.E. Mollema, H.

Brandhorst, E. Kylstra, T.W. de Boer, J.W. de Mik en diverse (andere) leden van de Schelpenwerkgroep Fryslân. In 1996 kreeg het museum de collectie Paardekooper (ca. 15.000 schelpen) in langdurige bruikleen van het Universiteitsmuseum Groningen. Onderdeel van deze verzameling is de collectie Semmelink, een historische collectie van eind 19^e, begin 20^e eeuw met veel bijzondere soorten van over de hele wereld. De collectie Paardekooper bevat een linksgewonden *Conus mediterraneus* Hwass, 1792. Ook (sub)fossiele schelpen uit een recent verleden (tot ca. 130.000 jaar geleden, bijvoorbeeld Eemfossielen) zijn bij de verzameling recente

schelpen ondergebracht. Een aantal nog oudere schelpen bevindt zich in de fossielencollectie.

Na de verbouwing van 2003-2005 heeft het Natuurmuseum Fryslân zich vooral als museum voor de jeugd geprofileerd. De tentoonstellingen richten zich op kinderen van 8-12 jaar met hun (groot)ouders, met vooral veel aandacht voor de Friese natuur. Hier passen geen grootscheepse systematische overzichten bij van schelpen van de wereld. Het grootste deel van de schelpencollectie bevindt zich dan ook in het depot en kan op afspraak geraadpleegd worden. Permanent tentoon gesteld is een referentiecollectie van Nederlandse schelpen op De Verdieping, het informatiecentrum van het museum. Hier kan het museumpubliek ook met vragen terecht. Diverse grote tropische schelpen (o.a. twee enorme doopvontschelpen) zijn te bewonderen in het Reiskabinet van kapitein Severein, die (zognaamd) de hele wereld rond voer en overal rariteiten verzamelde. In de Vitens Waterlandzaal zijn enkele Nederlandse land- en zoetwaterschelpen te zien.

Het is de bedoeling binnen enkele jaren alle gegevens van de schelpencollectie "in de computer" te hebben en ze via internet toegankelijk te maken, hetzij op de site van het museum zelf, hetzij op een combinatiesite in samenwerking met andere natuurmusea in Nederland. Wie niet zo lang kan wachten is van harte welkom zelf een kijkje te komen nemen. Maak daartoe een afspraak met de (enige) conservator, voor gegevens van het museum zie hieronder.

Drs. P. Koomen
conservator

Natuurmuseum Fryslân
Schoenmakersperk 2
8911 EM Leeuwarden

Tel. 058-2332245, b.g.g. 233224, fax 058-2332240

E-mail pkoomen@natuurmuseumfryslan.nl

Website www.natuurmuseumfryslan.nl

